

Civiele Procespraktijk

Nr. 48 – juni 2019

De volgende onderwerpen worden behandeld:

- [Bewijslast valsheid onderhandse akte](#)
- [Vergoedingsrechten tussen samenwoners?](#)
- [Prejudiciële vragen over Groninger aardbevingsschade](#)
- [Voeging aan de zijde van de niet-verschenen gedaagde: verstekvonnis?](#)

Bewijslast valsheid onderhandse akte (HR 19 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:641)

- X beroept zich op de bewijskracht als onderhandse akte van een document dat uit twee pagina's bestaat. Alleen de tweede pagina is ondertekend.
- Het hof oordeelt dat de eerste pagina geen akte is in de zin van art. 156 Rv., omdat die niet is ondertekend. De bewijslast dat de akte echt is, rust volgens het hof op degene die zich op de akte beroept. Daarom draagt het hof X op te bewijzen dat de akte echt is. Bij eindarrest oordeelt het hof dat X niet in die bewijsopdracht geslaagd is.
- De Hoge Raad vernietigt. Ook een meer bladzijden tellend stuk dat uitsluitend aan het slot daarvan is ondertekend, kan een onderhandse akte opleveren. Naar het oordeel van de Hoge Raad moet aangenomen worden dat de akte echt is. Het is de partij die zich op de valsheid daarvan beroept die dat dient te bewijzen. De rechter kan op grond van de vaststaande feiten tot het oordeel komen dat, behoudens tegenbewijs, de akte vals is. Daarbij kan gedacht worden aan onverklaard gebleven onregelmatigheden in de tekst van de akte, of de onwaarschijnlijkheid van de stellingen van degene die de akte inroept.

Vergoedingsrechten tussen samenwoners? (HR 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707)

- Man en vrouw hebben ongehuwd samengewoond in de woning van de man. Zij hadden geen samenlevingscontract.
- Thans is voor de Hoge Raad in geschil of de vrouw een vergoedingsrecht heeft op de man omdat zij een verbouwing van zijn woning heeft gefinancierd.
- De Hoge Raad oordeelt als volgt:
 - i. Nu de woning uitsluitend aan de man in eigendom toebehoort, is geen

- sprake van een gemeenschap in de zin van Boek 3 BW, dus ook niet van een daaruit voortvloeiend vorderingsrecht.
- ii. Art. 1:87 BW, dat een echtgenoot die in een goed van zijn partner investeert een vergoedingsrecht toekent, kan niet analoog worden toegepast op samenwoners.
 - iii. Er zijn wel andere grondslagen waarop een vergoedingsrecht kan worden gebaseerd indien een informeel samenlevende uitgaven doet ten gunste van zijn partner. De Hoge Raad noemt: i) een afspraak tussen partijen hierover, ii) onverschuldigde betaling, of iii) ongerechtvaardigde verrijking. Ook (iv) bestaat tussen informeel samenlevenden een rechtsverhouding die mede wordt beheerst door de redelijkheid en billijkheid. De afspraak om te gaan samenleven raakt onvermijdelijk hun vermogensrechtelijke verhouding. Er kan in verband met de bijzondere omstandigheden van het geval een vergoedingsrecht voortvloeien uit de in art. 6:2 lid 1 BW bedoelde eisen van de redelijkheid en billijkheid.
- In dit geval stond vast dat de man, als de vrouw de kosten niet had betaald, deze niet zelf had gemaakt. Hij was ook niet verplicht die te maken. Ook verder was niet gebleken dat de man door de verbouwing was verrijkt. Daarom had de vrouw géén vergoedingsrecht. Wij leiden hier uit af dat als de man wél zou zijn verrijkt, er wél een vergoedingsrecht had kunnen bestaan.

Prejudiciële vragen over de Groninger aardbevingschade **(HR 10 mei 2019, ECLI:NL:PHR:2019:496 en 497)**

- In deze zaak heeft een echtpaar dat in het aardbevingsgebied boven het Groningen-gasveld woont, een zaak aangespannen tegen NAM en de Staat. Het echtpaar vordert onder meer vergoeding van (i) de waardevermindering van hun woonhuis en (ii) gemis van woongenot (overlast en gebruiksverlies) en daarnaast (iii) immateriële schadevergoeding. De rechtbank heeft op 10 oktober 2018 aan de Hoge Raad prejudiciële vragen gesteld over de criteria om dit soort vorderingen te beoordelen. Deze criteria zijn óók van belang voor de afhandeling van de schade door de aardbevingen in Groningen door het IMG (Instituut Mijnbouwschade Groningen) met beroep op de bestuursrechter, want ook het IMG moet het civiele schadevergoedingsrecht toepassen.
- Op 10 mei heeft A-G Wattel een omvangrijke conclusie genomen in deze prejudiciële procedure. Wij lichten er hier een paar aspecten uit.
- *Risicoaansprakelijkheid mijnbouwschade* Als exploitant van een mijnbouwwerk bestaat er ex art. 6:177 en 174 BW een risicoaansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Schade behelst hier zowel materiële als immateriële schade:
 - i. *De waardevermindering van het woonhuis.* Deze komt pas voor vergoeding in aanmerking wanneer van dit verlies blijkt: bij verkoop van het huis, hetzij, als het huis niet wordt verkocht, na een wachttijd van enige jaren nadat de gaswinning is gestaakt.
 - ii. *Gemis van woongenot.* De Hoge Raad kwalificeert het gemis van

immateriële voordelen als vermogensschade als het voordeel zich manifesteert in een materieel nadeel: tevergeefs voor het beoogde voordeel gemaakte kosten. Deze kosten worden in beginsel vergoed, mits deze (i) in een *rechtens relevante mate* het beoogde doel missen én (ii) *als gevolg van de schadebrengende gebeurtenis* tevergeefs zijn gemaakt. Dit volgt uit de arresten Rally Dakar en Pollen/Linssen. De teveel betaalde hypotheekrente is volgens de A-G hier echter geen goede maatstaf. Deze wordt immers - zoals de NAM ook heeft gesteld - niet betaald door eigenaren die niet hebben geleend of al hebben afgelost en niet (alleen) betaald ter verwerving van ongestoord woongenot, maar ter verwerving van eigendom en dus ook om kapitaal op te bouwen. De A-G adviseert daarom deze vergoeding vast te stellen op het verlies van huurwaarde over de desbetreffende jaren. Die vergoeding moet dan wel voor een gedeelte verrekend worden indien op een later tijdstip vergoeding wordt toegekend voor waardevermindering van de woning, omdat woningwaarde mede bepaald wordt door de huurwaarde (het woongenot). Bij huurders zal de schade bestaan uit het teveel betaalde deel van de huurprijs, voor zover zij er niet in geslaagd zijn huurverlaging te bedingen. Zijn zij er wel in geslaagd, dan is het de verhuurder die schade lijdt door genotsderving. Wij menen dat de huurwaarde ook in andere gevallen van vermogensschade door genotsderving als adequate begrotingsmaatstaf kan dienen.

- iii. *Andere dan materiële schade*: deze komt alleen in bijzondere gevallen voor vergoeding in aanmerking, zoals bij objectief bepaalbaar geestelijk letsel, bij ernstige schending van de veiligheid van de woning of van de persoonlijke levenssfeer met rechtstreeks nadelige gevolgen voor de eigenaar/bewoner.

Voeging aan de zijde niet-verschenen gedaagde: verstekvonnis? **(HR 24 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:791)**

- Een derde kan zich mengen in een procedure (art. 217 Rv.) Interventie kan door tussenkomst (met een eigen eis) of door voeging (het steunen van een partij). Wat geldt nu bij interventie, als tegen de gedaagde verstek is verleend?
- De Hoge Raad oordeelt dat dan hetzelfde geldt als in de situatie waarbij tenminste één van de gedaagden is verschenen: tussen alle partijen wordt één vonnis op tegenspraak gewezen (zodat geen verzet mogelijk is, maar appel) (art. 140 lid 1 en lid 3 Rv.). Omdat het mogelijk is dat de niet-verschenen gedaagde niet weet van de interventie, en zo niet – tijdig – het juiste rechtsmiddel kan instellen, geeft de HR regels:
 - 1) De rechter moet bij toewijzing van een interventie, als de gedaagde(n) niet is/zijn verschenen, bepalen dat de toegelaten partij de niet-verschenen gedaagde(n) informeert.
 - 2) Als na interventie een bij verstek veroordeelde gedaagde te laat appel instelt, blijft de niet-ontvankelijkverklaring achterwege als vóór het verstrijken van de appeltermijn (a) hij niet in kennis is gesteld van de toelating van de derde en (b) het vonnis hem niet in persoon betekend

is en hij er ook niet anderszins mee bekend is geworden, mits het appel is ingesteld binnen 14 dagen – of minder bij een kortere wettelijke termijn – nadat hij met het vonnis bekend is geworden.

De nieuwsbrief Civiele Procespraktijk is bestemd voor correspondenten van de Sectie Cassatie van Ekelmans & Meijer Advocaten en voor andere geïnteresseerden, en verschijnt vier keer per jaar. Een ieder die zich wil abonneren op deze – gratis – nieuwsbrief, kan zich aanmelden op het adres cassatie@ekelmansenmeijer.nl. Ook afmeldingen kunnen aan dit adres worden gericht.

Voetnoten

- [HR 19 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:641](#); NJ 2019/188
- [HR 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707](#); RvdW 2019/610
- [HR 10 mei 2019, ECLI:NL:PHR:2019:496](#) en [497](#)
- [HR 24 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:791](#); NJB 2019/1267